

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a unor texte din articolul 67 alineatele (2) și (7) din Codul de executare,
adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004**

(momentul înmânării actelor executorului judecătoresc către destinatar)

(sesizarea nr. 91g/2020)

CHIȘINĂU

17 decembrie 2020

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 10 iunie 2020,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „documentul se consideră înmănat destinatarului la data indicată în avizul de primire” din alin. (2) al articolului 67, precum și a alin. (7) al aceluiași articol din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, ridicată de dl avocat Cristian Iustin în interesele debitorului Sergiu Tonu, în dosarul nr. 2r-3025/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de completul Curții de Apel Chișinău format din dnii judecători Ion Secrieru, Iurie Cotruță și dna judecător Viorica Mihaila, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Autorul excepției de neconstituționalitate a pretins că prevederile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 4, 20, 23 alin. (2), 26, 46 și 54 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 29 octombrie 2020, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

5. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului și Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

6. În ședința plenară publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de dl avocat Cristian Iustin, autor al sesizării. Guvernul a fost reprezentat de dl Dorin Lișman, secretar de stat al Ministerului Justiției.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

7. Pe 15 ianuarie 2018, debitorii Sergiu Tonu și S.C. „Agro-Peciște” S.R.L. au contestat la Judecătoria Chișinău, sediul central, actul executorului judecătorec Maxim Romaliischi, și au solicitat repunerea în termenul de contestare a procesului-verbal de sechestru, anularea acestui proces-verbal,

precum și obligarea executorului judecătoresc de a ridica sechestrul de pe bunurile indicate în procesul-verbal.

8. În motivarea cererii, dl Sergiu Tonu a menționat că executorul judecătoresc a expediat copia procesului-verbal de sechestrul la domiciliul mamei sale, aceasta recepționându-l pe 3 ianuarie 2018. Mama l-a informat pe el (debitorul Sergiu Tonu) despre recepționarea procesului-verbal de sechestrul pe data de 9 ianuarie 2018. Deoarece debitorul dl Sergiu Tonu a luat cunoștință de procesul-verbal abia pe 9 ianuarie 2018, el a solicitat instanței repunerea în termenul de contestare. În opinia lui, termenul de contestare a procesului-verbal de sechestrul de șapte zile începe să curgă din data la care procesul-verbal i-a fost înmănat.

9. Prin Încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 29 noiembrie 2019, în baza articolului 67 alin. (1) și (2) din Codul de executare, contestația debitorului Sergiu Tonu a fost respinsă ca tardivă. În încheierea menționată, *inter alia*, instanța a stabilit că executorul judecătoresc i-a adus la cunoștință mamei debitorului copia procesului-verbal de sechestrul pe 3 ianuarie 2018.

10. Pe 9 decembrie 2019, dl Sergiu Tonu a formulat un recurs împotriva Încheierii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 29 noiembrie 2019.

11. Pe 10 ianuarie 2020, dl avocat Cristian Iustin a ridicat, în interesele dlui Sergiu Tonu, excepția de neconstituționalitate a textului „documentul se consideră înmănat destinatarului la data indicată în avizul de primire” din alin. (2) al articolului 67, precum și a alin. (7) al aceluiași articol din Codul de executare.

12. Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 4 iunie 2020 a fost ridicată excepția de neconstituționalitate și sesizată Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

[...]"

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]"

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[...]"

14. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 67

Expedierea și înmânarea actelor executorului judecătoresc

„(1) Actele executorului judecătoresc se trimit destinatarului prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui (telegramă, fax, email etc.) ori se înmânează personal destinatarului ori altor persoane indicate la alin.(2) de către executorul judecătoresc din oficiu sau la cererea părții interesate.

(2) În cazul absenței destinatarului persoană fizică, documentele menționate la alin.(1) se înmânează unui membru adult al familiei lui, rudelor, afiniilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, unei persoane care funcționează de răspundere din primărie sau președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinatarului, pentru a i se transmite lui. Persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntârziată destinatarului, răspunde pentru prejudiciile cauzate prin necomunicarea sau prin comunicarea tardivă a actelor. **Documentul se consideră înmănat destinatarului la data indicată în avizul de primire.**

(3) În cazul persoanei juridice, documentele se expediază pe adresa ei juridică și se consideră recepționate la data intrării lor în sediu sau la data înmânării lor unui angajat din administrație, din oficiul sau din secretariatul debitorului pentru a fi transmise destinatarului.

(4) În cazul în care înmânarea actului executorului judecătoresc către persoanele indicate la alin. (2) și (3) nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) Atât destinatarul, cât și persoana care a primit documentele pentru a le transmite semnează și restituie avizul de primire.

(6) Refuzul de a primi actele executorului judecătoresc se atestă de către executorul judecătoresc în proces-verbal. Acest fapt însă nu împiedică efectuarea actelor de executare.

(7) Termenul de contestare curge de la data indicată în avizul de primire, în confirmarea transmiterii documentului sau în procesul-verbal de înmânare a actului persoanelor indicate la alin. (2) și (3), sau de la data comunicării actului în modul prevăzut la alin. (4).”

DREPT COMPARAT

15. Codul de procedură civilă al Germaniei prevede, la articolul 178, că în cazul în care persoana căreia trebuie să i se comunice un act nu se află la reședința sa, la sediul său comercial sau într-o instituție în care este rezidentă, actul îi poate fi comunicat, la reședință, unui membru de familie adult, unei persoane angajate de familie sau unui rezident adult cu care împarte permanent cazarea; la sediul comercial: unui angajat; în instituții: șefului instituției sau unui avocat autorizat.

16. Codul de procedură civilă al Franței prevede, la articolul 655, că dacă notificarea persoanei este imposibilă, actul poate fi livrat fie la domiciliu, fie, în lipsa unui domiciliu cunoscut, la locul de reședință. Executorul judecătoresc trebuie să relateze diligențele pe care le-a efectuat în îndeplinirea notificării către destinatar și circumstanțele ce caracterizează imposibilitatea unei astfel de notificări. Copia poate fi dată oricărei persoane prezente la domiciliul sau la reședința destinatarului. Copia poate fi lăsată numai dacă persoana prezentă o acceptă și își declară numele, prenumele și calitatea. În toate aceste cazuri, executorul judecătoresc trebuie să lase un aviz de trecere la domiciliul sau la reședința destinatarului, notificându-l cu privire la predarea copiei și menționând natura actului, numele reclamantului și informațiile referitoare la persoana căreia i-a fost dată copia.

17. Codul de procedură civilă al Italiei prevede, la articolele 138-139, că, de regulă, executorul judecătoresc efectuează notificarea prin livrarea copiei personal destinatarului, la adresa de domiciliu sau, dacă acest lucru nu este posibil, oriunde îl găsește în circumscripția biroului în care funcționează. Dacă destinatarul refuză să primească copia, executorul judecătoresc consemnează acest fapt în raport, iar notificarea se consideră că a fost făcută personal. Dacă notificarea nu are loc în modul prevăzut, ea trebuie făcută în municipiul de reședință al destinatarului, la casa în care locuiește sau în care își are biroul sau își desfășoară afacerile. În cazul în care destinatarul nu este găsit într-unul din aceste locuri, executorul judecătoresc înmânează o copie a actului unui membru al familiei sau responsabil al casei, biroului sau companiei, cu condiția ca acesta să nu aibă vârsta mai mică de paisprezece ani sau să nu fie declarat incapabil. În absența persoanelor indicate anterior,

copie este livrată portarului clădirii în care se află locuința, biroul sau firma și, atunci când și portarul lipsește, unui vecin care acceptă să o primească. Portarul sau un vecin trebuie să semneze o recipisă, iar executorul judecătoresc notifică destinatarul actul, prin scrisoare recomandată. În cazul în care destinatarul locuiește în mod obișnuit la bordul unei nave comerciale, actul îi poate fi predat căpitanului sau oricui îi ia locul.

18. Codul de procedură civilă al României prevede, la articolul 672, că comunicarea actelor de procedură în cadrul executării silite se poate face de către executorul judecătoresc fie personal, fie prin intermediul agentului său procedural, iar dacă acest fapt nu este posibil, se face potrivit dispozițiilor legale privind citarea și comunicarea actelor de procedură, care se aplică în modul corespunzător. Articolul 161 din Cod prevede că înmânarea se face personal celui citat. Înmânarea citației și a tuturor actelor de procedură se face personal celui citat, la locul citării stabilit potrivit art. 155 alin. (1) pct. 6. Pentru cei care locuiesc în hotel sau cămin, citația se predă, în lipsa lor, administratorului hotelului ori așezământului, iar, în lipsa acestuia, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește. Pentru cei care se găsesc sub arme, citația se înmânează la unitatea din care fac parte. Celor care alcătuiesc echipajul unei nave maritime sau fluviale, în lipsa unui domiciliu cunoscut, înmânarea se face la căpitania portului unde se găsește înregistrată nava. Pentru deținuți, înmânarea se face la administrația închisorii. Pentru bolnavii aflați în spitale, sanatorii sau alte asemenea așezăminte de asistență medicală ori socială, înmânarea se face la administrația acestora. Articolul 162 reglementează că înmânarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură [...] se va face administratorului clădirii, iar, în lipsă, paznicului sau agentului de pază, care va semna procesul-verbal întocmit în acest scop de către agent, după ce acesta din urmă a certificat în prealabil identitatea și calitatea sa. În cazurile prevăzute la articolul 161 alin. (4)-(7), unitatea unde se află cel citat îi va înmâna de îndată acestuia citația ori, după caz, actul de procedură comunicat sub luare de dovadă, certificându-i semnătura sau arătând motivul pentru care nu s-a putut obține semnătura lui. În acest din urmă caz se va proceda potrivit alin. (1). Dovada se va preda agentului ori va fi trimisă direct instanței, dacă înmânarea citației nu s-a putut face de îndată.

19. Codul de procedură civilă al Spaniei prevede, la articolul 161, că notificarea copiei deciziei sau a citației se comunică destinatarului la sediul instanței sau la adresa persoanei care trebuie să primească notificarea sau citația. Notificarea se înregistrează printr-un certificat semnat de funcționarul public sau, după caz, de reprezentantul instanței care îl emite, precum și de persoana căreia îi este comunicat, al cărei nume este menționat. În cazul în care adresa la care se încearcă notificarea este domiciliul destinatarului, potrivit registrului rezidenților municipali, sau în scopuri fiscale, sau potrivit unui registru oficial sau la o publicație de asociere profesională și în cazul în care pârâtul nu se găsește acolo, notificarea poate fi comunicată oricărui angajat, membru al familiei sau persoanei cu care pârâtul coabitează, cu condiția ca acesta să aibă peste paisprezece ani, sau portarului clădirii, în cazul în care există, informându-l în modul corespunzător că este obligat să

predea copia hotărârii sau citația destinatarului sau să-l informeze cu privire la aceasta, în cazul în care acesta cunoaște locul în care se află destinatarul. Dacă notificarea este trimisă la locul de muncă stabil al destinatarului, ea va fi comunicată, în cazul în care destinatarul este absent, unei persoane care pretinde că-l cunoaște sau, în cazul în care există un birou însărcinat cu primirea documentelor sau obiectelor, oricui este responsabil de aceasta. Numele persoanei căreia i se adresează notificarea, precum și data și ora la care a fost solicitată și nu a fost găsită, trebuie să fie consemnate pe certificat, la fel ca și numele persoanei care primește copia hotărârii sau a citației și relația cu destinatarul. Orice notificare astfel comunicată are efect deplin.

20. Codul de procedură civilă al Portugaliei prevede, la articolul 228, că informarea unei persoane fizice prin poștă se face prin intermediul unei scrisori recomandate cu confirmarea recepționării, după un model aprobat oficial, adresată persoanei citate și cu adresa reședinței sau a locului de muncă, și alte elemente. De asemenea, scrisoarea include și avertismentul adresat terțului care o primește, în cazul că nu îl livrează citatului, cât mai curând posibil, răspunde, în termeni echivalenți cu cei ai litigiilor de re-credință. Scrisoarea poate fi livrată, după semnarea confirmării de primire, citatului sau oricărei persoane care se află în reședința sau locul de muncă și care declară că este în măsură să o livreze cu promptitudine citatului. Înainte de semnarea confirmării de primire, distribuitorul serviciului poștal identifică persoana care este citată sau terțul căruia i se livrează scrisoarea, notând elementele conținute în cartea cetățeanului, cartea de identitate sau alt document oficial care permite identificarea sa. Când scrisoarea este livrată unui terț, distribuitorul de servicii poștale trebuie să-l avertizeze în mod expres asupra obligației de livrare promptă către persoana citată. În cazul în care nu este posibilă livrarea scrisorii, notificarea va fi lăsată destinatarului, identificând instanța de la care provine și procesul la care se referă, precizând motivele imposibilității livrării și rămânând scrisoarea timp de opt zile la dispoziția sa.

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

21. Prin decizia sa din 29 octombrie 2020, Curtea a constatat respectarea condițiilor de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate.

22. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în acest caz controlul constituționalității unor prevederi din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, ține de competența Curții Constituționale.

23. Curtea a observat că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Cristian Iustin în interesele dlui Sergiu Tonu, parte în dosarul nr. 2r-3025/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău. Curtea reține că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a

conferit acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

24. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei cereri de repunere în termen și anulare a procesului-verbal de sechestrul emis de executorul judecătoresc, și respectiv, Curtea admite că normele contestate sunt aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția.

25. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „documentul se consideră înmânat destinatarului la data indicată în avizul de primire” din alin. (2) al articolului 67, precum și alin. (7) al aceluiași articol din Codul de executare. Prevederile contestate se referă la momentul înmânării actelor executorului judecătoresc către destinatar.

26. Curtea a observat că prevederile contestate nu au fost supuse anterior controlului de constituționalitate.

27. Curtea a notat că autorul sesizării a invocat incidența articolelor 1 alin. (3) [*statul de drept*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau ale unor libertăți*] din Constituție. Curtea a examinat aplicabilitatea acestor prevederi constituționale.

28. Cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3) și 4 din Constituție, Curtea a subliniat că aceste norme comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza tuturor legilor Republicii Moldova și nu pot constitui repere separate. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 3 din 18 ianuarie 2019, § 18; HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16; DCC nr. 7 din 24 ianuarie 2020, § 17; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 18; DCC nr. 30 din 19 martie 2020, § 18; DCC nr. 56 din 2 iunie 2020, § 23; DCC nr. 62 din 11 iunie 2020, § 27).

29. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor articolului 26 din Constituție, Curtea a observat că autorul sesizării nu a motivat contrarietatea dispoziției contestate cu norma constituțională invocată. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 151 din 26 decembrie 2019, § 16; DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, § 20, DCC nr. 33 din 19 martie 2020, § 31; DCC nr. 50 din 28 mai 2020, § 16; DCC nr. 54 din 2 iunie 2020, § 31).

30. Cu privire la pretinsa încălcare a dreptului de proprietate privată, garantat de articolul 46 din Constituție, Curtea a reamintit că acesta nu este un drept absolut, suportă limitări și este susceptibil de ingerințe ale statului în privința exercitării atributelor sale de către persoană. Instituirea limitărilor este permisă de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele individuale și interesul general, precum și între interesele individuale (a se

vedea DCC nr. 161 din 10 decembrie 2018, § 30; DCC nr. 52 din 2 iunie 2020, § 23).

31. În acest context, Curtea a menționat că asigurarea unor mijloace coercitive pentru punerea în executare a unor drepturi de creanță satisface un interes public (HCC nr. 4 din 6 februarie 2014, § 83). Respectiv, urmărirea bunurilor debitorului în proces de executare forțată a unui act judecătoresc nu poate fi calificată *a priori* ca o încălcare a dreptului de proprietate protejat de articolul 46 din Constituție. Prin urmare, problema unei eventuale încălcări a dreptului de proprietate prin actele executorilor judecătorești nu poate fi analizată într-un proces din fața Curții Constituționale. Această problemă rămâne de competența instanțelor de drept comun. Din punctul de vedere al Constituției, este esențial ca Codul de executare să conțină garanții procesuale suficiente, care să-i ofere debitorului posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în fața autorităților competente, astfel încât să permită contestarea efectivă a măsurilor care îi afectează dreptul de proprietate.

32. Cu referire la pretinsa încălcare a articolului 54 din Constituție, Curtea a subliniat că acest articol nu poate fi invocat de sine stătător. Acest articol îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Prin urmare, pentru a putea fi invocat acest articol, autorul sesizării trebuie să argumenteze incidența unui drept fundamental (a se vedea, în acest sens, HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 22; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 18; DCC nr. 48 din 25 mai 2020, § 21). Curtea a observat că deși autorul a menționat incidența articolului 54 din Constituție, în realitate, acesta și-a argumentat cerințele invocând calitatea legii.

33. Cu privire la incidența articolului 23 din Constituție, Curtea a notat că acesta nu are o aplicare de sine stătătoare. Totuși, pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 27; DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18; DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 17).

34. Curtea a notat că autorul sesizării a invocat existența unei ingerințe în dreptul de acces liber la justiție, garantat de articolul 20. Autorul sesizării susține că aplicarea prevederilor contestate conduce la o interpretare arbitrară a normelor de drept, fapt care generează încălcarea principiului certitudinii juridice în legătură cu exercitarea dreptului de a contesta un act al executorului judecătoresc.

35. Cu privire la pretinsa încălcare a dispozițiilor articolului 20 din Constituție, prin aplicarea dispozițiilor contestate, Curtea a reținut următoarele.

36. Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2019, § 41). Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci

și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent care să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

37. Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36).

38. Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (e.g. de cinci, de șapte sau de zece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică, *per se*, o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (a se vedea *Mamikonyan v. Armenia*, 16 martie 2010, § 29; *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36). Totuși, termenul în discuție nu trebuie să fie excesiv de rigid, pentru a lipsi persoana de posibilitatea unei contestări efective (HCC nr. 6 din 19 martie 2019, §§ 43-45).

39. De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții Europene, accesul la justiție nu presupune doar posibilitatea efectivă de a te adresa unui organ de plină jurisdicție pentru soluționarea unei contestații și obținerea unei satisfacții, ci și dreptul de a cere executarea hotărârii obținute. Curtea Europeană a statuat că executarea unei sentințe sau a unei hotărâri a oricărei instanțe trebuie considerată ca o parte integrantă a „procesului”, în sensul articolului 6 din Convenție. Dreptul la un tribunal ar fi iluzoriu dacă ordinea juridică internă a unui stat ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă și obligatorie să rămână inoperantă în detrimentul unei părți (*Immobiliare Saffi v. Italia*, 28 iulie 1999, § 63; *Cebotari și alții v. Moldova*, 27 ianuarie 2009, § 39).

40. Curtea a reținut că executarea unei hotărâri judecătorești reprezintă ultima etapă a procesului judiciar și constituie un drept garantat de articolele 20 și 120 din Constituție. De asemenea, Curtea a reținut că, potrivit articolului 120 din Constituție, respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești este obligatorie. Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea executării acestora (a se vedea HCC nr. 39 din 14 decembrie 2017, § 49; HCC nr. 22 din 8 octombrie 2019, § 33).

41. În consecință, Curtea a considerat necesar să stabilească dacă ingerința prevăzută de prevederile contestate reprezintă o încălcare a dreptului de acces la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție.

42. Pentru a elucida problemele ridicate în excepția de neconstituționalitate, Curtea va examina prevederile contestate în raport cu articolul 20 coroborat cu articolul 23 din Constituție.

B. FONDUL CAUZEI

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

43. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul menționează că, având în vedere interpretarea instanței de fond, precum și conținutul normelor criticate, termenul de contestare a actului executorului judecătoresc curge de la data la care acel act a fost adus la cunoștința persoanelor terțe ale căror drepturi și interese legitime nu sunt vizate în acel act, nu de la data la care executorul judecătoresc sau persoanele terțe invocate la articolul 67 alin. (2) din Codul de executare îi aduc la cunoștință debitorului acel act personal. Autorul consideră că textul contestat din alin. (2) al articolului 67 din Cod contravine prevederilor constituționale și îi garantează persoanei doar un drept iluzoriu și nu unul efectiv. În cazul în care persoanei destinate nu îi este adus la cunoștință actul executorului judecătoresc în termen de șapte zile, termen necesar pentru contestarea procesului-verbal de sechestr, din culpa persoanelor indicate la articolul 67 alin. (2), destinatarul nu-și mai poate exercita dreptul de a contesta acest act. Prin urmare, dreptul în discuție rămâne unul teoretic, nu și practic.

44. De asemenea, autorul argumentează că articolul 67 alin. (7) din Codul de executare prevede o altă modalitate de curgere a termenului de prescripție, decât articolul 118 alin. (5) din Codul de executare, care prevede că „procesul-verbal de sechestrare și/sau de ridicare a bunurilor poate fi contestat în instanța de judecată în termen de șapte zile de la data întocmirii sau comunicării lui”, fără a se preciza în mod concret persoanele cărora urmează să li se comunice procesul-verbal. Așadar, prevederile contestate nu ar respecta exigențele previzibilității, ale clarității și ale preeminenței dreptului, garantate de Constituție.

45. Totodată, autorul menționează că statul trebuie să creeze premise suficiente și efective pentru a-i asigura persoanei, în caz de necesitate, exercitarea acțiunilor în vederea apărării dreptului de proprietate.

46. Autorul excepției de neconstituționalitate pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1 alin. (3) [*statul de drept*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

B. Argumentele autorităților

47. În opinia sa, Președintele Republicii Moldova notează că, în cazul normelor menționate, folosirea termenelor limitative urmărește asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea principiului securității juridice. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la o instanță trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie

proporționale, pentru a nu se afecta însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație.

48. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (de cinci, de șapte sau de zece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană.

49. De asemenea, Președintele Republicii Moldova consideră nefondate criticile formulate de către autorul sesizării prin care susține că normele supuse controlului de constituționalitate ar încalca principiul securității raporturilor juridice, calității și previzibilității legii.

50. În opinia sa, Parlamentul a menționat că articolul 67 din Codul de executare respectă caracterul de calitate al legii: accesibilitate, previzibilitate și certitudine juridică, deoarece textul contestat oferă pașii concreți ce se întreprind la etapa expedierii și înmânării actelor executorului judecătoresc. În scopul evitării situațiilor în care destinatarul urmează să rămână neinformată despre actele executorului judecătoresc, legislatorul a prevăzut situația din articolul 67, într-un mod gradual. Parlamentul a notat faptul că persoana terță care primește actele executorului judecătoresc poate refuza primirea acestora, iar în cazul în care le acceptă, el este informat despre obligativitatea transmiterii destinatarului și despre consecințele ce pot urma. Prin urmare, Parlamentul concluzionează că pretinsa neconstituționalitate a articolului contestat nu poate fi reținută.

51. Guvernul a menționat că legislatorul nu i-a garantat executorului judecătoresc libertatea de a opta pentru calea prin care acesta va comunica actul său destinatarului. Regula generală care trebuie respectată în orice procedură este ca destinatarului să i se trimită actul de executare prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin orice alt mijloc care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui ori ca actul să i se înmâneze personal destinatarului. Numai în situația în care destinatarul persoană fizică este absent de la domiciliul său se va recurge la comunicarea în conformitate cu alin. (2) al articolului 67, iar dacă nici aceasta nu este realizabilă, se va recurge la publicarea lui în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Doar când se atestă cu certitudine că destinatarul actului este absent, legislatorul consacră un șir de metode alternative pentru comunicarea actelor executorului judecătoresc care se aplică gradual (dat fiind faptul că fiecare din acestea implică un cerc tot mai mare de persoane care pot lua, ipotetic, cunoștință de conținutul actului respectiv, culminând cu publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ca o soluție *ultima ratio*).

52. Guvernul a notat că nu susține afirmațiile autorului sesizării potrivit cărora legislatorul a consacrat o soluție legislativă ineficace, care ar goli dreptul de a contesta actele executorului judecătoresc de conținut și l-ar face iluzoriu. Dimpotrivă, articolul 67 reglementează un șir întreg de modalități prin care se va încerca comunicarea actului respectiv destinatarului, astfel încât să se asigure că au fost depuse toate diligențele necesare pentru a nu-i fi

lezate drepturile și interesele destinatarului. Mai mult, în această situație legislatorul a asigurat și un echilibru între două drepturi ale destinatarului actului, care în anumite circumstanțe se pot dovedi a fi concurente, și anume dreptul participantului la procedura de executare de a fi informat cu referire la actele executorului judecătoreesc care îl vizează, în contrabalanță cu dreptul acestuia la protecția informației confidențiale și cu caracter personal.

53. În opinia sa, Uniunea executorilor judecătorești menționează că reglementările contestate nu îngrădesc, nu diminuează și nu restrâng drepturile constituționale ale debitorului. Sarcina și scopul procedurii de executare, potrivit Codului de executare, este de a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege.

54. Uniunea executorilor judecătorești notează că scopul textelor contestate din articolul 67 din Codul de executare este ca părțile procedurii de executare să nu facă abuz de posibilitatea invocării nerecepționării actelor transmise de executorul judecătoreesc, astfel încât să aibă loc o tergiversare a executării documentului executoriu, ci să conștientizeze obligativitatea acestuia. Excluderea acestor sintagme ar putea conduce la exercitarea unui drept procesual cu rea-credință, contrar scopului. Necesitatea reglementării acestei prevederi a constat în facilitarea realizării executării documentelor executorii și garantarea pentru părți a executării cu bună-credință a obligațiilor asumate de acestea. Totodată, obligația părților de a-și exercita drepturile și obligațiile în cadrul termenelor stabilite de lege dau conținut ordinii de drept și reprezintă expresia celerității și fermității în ceea ce privește procedura de executare a hotărârilor judecătorești.

C. Aprecierea Curții

55. Curtea reiterează că executarea hotărârilor judecătorești este parte integrantă a procesului judiciar, iar stabilirea regulilor de desfășurare a procesului de executare constituie o prerogativă exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură judecătorești (HCC nr.1 din 15 ianuarie 2013, § 71; HCC nr. 22 din 8 octombrie 2019, § 41).

56. Așa cum prevede prima teză a articolului 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege”. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 16 din 4 iunie 2018, § 44; HCC nr. 9 din 8 aprilie 2019, § 40; HCC nr. 16 din 9 iunie 2020, § 48; HCC nr. 21 din 4 august 2020, § 46). Calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 55).

57. În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi care trebuie să corespundă celor patru criterii ale calității: accesibilitate, previzibilitate, claritate și existența unor garanții

adecvate împotriva ingerințelor arbitrare (a se vedea *Kruslin v. Franța*, 24 aprilie 1990, § 30).

58. Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. În special, accesibilitatea legii presupune publicarea ei, în conformitate cu prevederile articolului 76 din Constituție, în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Curtea constată că normele contestate sunt accesibile destinatarilor, deoarece au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 34-35 din 3 martie 2005 și republicate în nr. 214-220 din 5 noiembrie 2010.

59. La rândul ei, condiția previzibilității legii este îndeplinită atunci când îi permite persoanei – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*GesturJónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

60. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25).

61. În acest context, articolul 67 din Codul de executare reglementează regimul juridic al expedierii și al înmânării actelor executorului judecătoresc. Dispozițiile articolului 67 alin. (1) prevăd că actele executorului judecătoresc se comunică prin mijloacele prevăzute de lege personal destinatarului (mijloace care trebuie să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui) și doar în subsidiar, în caz de absență a destinatarului – persoană fizică, intervine norma de la alin. (2). În acest din urmă caz, dacă destinatarul lipsește, actele executorului se înmânează unei persoane care locuiește împreună cu destinatarul (membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia) sau unei persoane cu funcție de răspundere din primărie, președintelui asociației locatarilor de la domiciliul destinatarului, pentru ai fi transmise acestuia. Persoana care a primit documentele este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea lor neîntârziată destinatarului și răspunde pentru eventualele prejudicii cauzate prin necomunicare sau comunicare tardivă. Documentul se consideră înmânat destinatarului la data indicată în avizul de primire. Totuși, în situația în care înmânarea actului executorului judecătoresc către destinatar sau către persoanele indicate la alineatul (2) din articolul 67 nu a fost posibilă, actul va fi comunicat prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (articolul 67 alin. (4) din Codul de executare).

62. Prin urmare, opțiunea legislatorului de a comunica actele executorului judecătoresc, în cazul în care nu este posibilă transmiterea lor debitorului personal, este una suficient de clară și previzibilă.

63. O astfel de metodă de comunicare se regăsește și în legile altor state europene (a se vedea §§ 15-20 *supra*). Obligația de transmitere a documentelor primite de la executorul judecătoresc, pusă în sarcina persoanelor indicate la alin. (2) al articolului 67 din Codul de executare, derivă din faptul că acestea se află într-o poziție mai apropiată în comparație cu executorul judecătoresc pentru a cunoaște situația destinatarului, locul de aflare a acestuia pentru a-i comunica actele care îl vizează, în măsura în care acest fapt este posibil.

64. De asemenea, metoda respectivă de comunicare a documentelor se bazează și pe obligația generală a tuturor persoanelor fizice și juridice, prevăzută de articolul 120 din Constituție, de a respecta o hotărâre pronunțată de o instanță de judecată și de a contribui la realizarea acesteia. Doar atunci când se atestă cu certitudine că destinatarul actului este absent, se impun metode alternative de comunicare a actelor executorului judecătoresc aplicabile gradual. Legislatorul a reglementat mai multe modalități prin care se va încerca comunicarea actului respectiv către destinatar, astfel încât să se asigure că au fost depuse toate diligențele necesare pentru a nu fi lezate drepturile și interesele destinatarului.

65. Curtea observă că, în cauza în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, autorul a pretins că modul de calculare a termenului de contestare prevăzut de articolul 67 alin. (2) din Codul de executare este de natură să conducă la restrângerea dreptului de acces liber la justiție. El afirmă că debitorul căruia nu i s-au comunicat actele executorului judecătoresc din culpa persoanelor terțe sau care nu recepționează acest act în timp util nu-și va putea realiza în mod efectiv dreptul de a contesta actul respectiv.

66. Curtea notează că, atunci când se invocă o ingerință într-un drept fundamental, persoana interesată trebuie să aibă la dispoziție suficiente garanții procedurale și trebuie să aibă posibilitatea unui acces efectiv la un tribunal, care să se pronunțe cu privire la pretensele ingerințe în dreptul său (a se vedea HCC nr. 8 din 5 aprilie 2019, § 48).

67. În consecință, Curtea trebuie să verifice dacă prevederile Codului de executare permit accesul la un tribunal din perspectiva articolului 20 din Constituție, precum și dacă participantului la procesul de executare i se acordă suficiente garanții procesuale de a-și apăra cauza în scopul contestării măsurilor care interferează cu drepturile lui.

68. Curtea observă că articolul 67 alin. (7) prevede că termenul de contestare a actelor executorului judecătoresc se calculează începând cu: (i) data indicată în avizul de primire (alin. (1)); (ii) data indicată în procesul-verbal de înmânare a actului persoanelor terțe (alin. (2)); sau (iii) data comunicării actului prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (alin. (4)). Prin urmare, procesul-verbal de sechestrare și/sau de ridicare a bunurilor poate fi contestat în instanța de judecată în modul stabilit de articolul 118 alin. (5) din Codul de executare.

69. De asemenea, participantul la procesul de executare, în baza articolului 162 alin. (2) din Codul de executare, poate fi repus în termenul de contestație în condițiile Codului de procedură civilă. Articolul 116 din Codul

de procedură civilă prevede că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță (alin. (1)). Mai mult, încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea de repunere în termen poate fi atacată cu recurs, iar încheierea prin care s-a făcut repunerea în termen nu se supune recursului (alin. (5)).

70. Curtea menționează că Codul de executare conține suficiente garanții împotriva unui eventual arbitrar la aplicarea dispozițiilor contestate.

71. În concluzie, Curtea constată că dispozițiile contestate de la articolul 67 din Codul de executare nu îngădesc accesul liber la justiție, întrunesc criteriile de calitate și sunt conforme articolelor 20 și 23 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolului 140 alin. (2) din Constituție și articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se respinge excepția de neconstituționalitate*, ridicată de dl avocat Cristian Iustin în interesele debitorului Sergiu Tonu, în dosarul nr. 2r-3025/19, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. *Se recunosc constituționale* textul „documentul se consideră înmănat destinatarului la data indicată în avizul de primire” din alineatul (2) al articolului 67, precum și alineatul (7) al aceluiași articol din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 17 decembrie 2020

HCC nr. 31

Dosarul nr. 91g/2020